

מעמיקים שורשים – מצמיחים כנפיים

"...כשאהיה גדול אני רוצה להיות אדם עם שורשים וכנפיים"

(אמנון שמוש, סופר ומשורר ישראלי, מחנך וחבר קיבוץ מעיין ברוך)

שמואל א' ט"ו-י' – הלך לחפש אתונות ומצא מלזכה

שלב 1 - הקדמה [15 נק']

הנחיות: השיבו באופן קבוצתי על השאלות הבאות

1.

קראו קטע על שיחה של נשיא המדינה שמעון פרס ז"ל עם צעירים בשנת 2012

כשמנחת האירוע ... שאלה אותו מה הקריטריונים לחזון, פרס הסביר בפשטות: "אדם שמעמיד עצמו לבחירה, צריך לשאול אותו אם הוא בא לשרת אותנו או שאנחנו נשרת אותו. ... אם אתה רוצה להיבחר, זה אומר שאתה מוכן לשרת את החברה, אותנו, ושאתה לא עושה לביתך ולא מחפש יתרונות, לא כוח ולא כסף". פרס גם שיגר עקיצה לכל אותם העסוקים כיום בקרבות אגו ובתרגילים פוליטיים: "כל אדם הוא גדול רק לפי מידת הנושא שהוא משרת. אם הוא משרת את האגו שלו, הוא קטן. אין דבר יותר קטן מאגו ואין דבר יותר גדול משירות ציבורי. אני אף פעם לא רציתי להיות מנהיג, רציתי להיות משרת. זה אחד הדברים החשובים בחיים - לא לחפש מה להיות, אלא מה לעשות. אל תלכו שבי אחרי תואר, תלכו שבי אחרי אפשרות והזדמנות". פרס המשיך לנפץ בועה אחרי בועה בתפיסה של ההנהגה הישראלית, הן העסקית, הן הפוליטית והן התרבותית: "אני לא מתרשם מרהיטות", הסביר, "יש אנשים שמסבירים כה יפה, שאתה נופל איתם בפח. יש כאלה שיש להם כושר עשייה, אך מגמגמים. אני רואה את האדם. קורא, שומע אנשים, וכשמישהו אומר משהו יוצא דופן אני מרגיש שהוא איש כלבבי. הרעיון הזה שאני גדול, חכם, גיבור - זה לא רעיון שמוכרים אותו. אדם רואה את עצמו בטלוויזיה ואומר לעצמו: אני גדול. לא כל-כך בטוח. אם אתה גדול, אולי אתה יודע איך גומרים את המשבר הכלכלי? את הטרור? אם לא, במה אתה גדול?"

מקור: [אתר "גלובס"](#)

- א. מהי עמדתו של פרס ז"ל בנוגע לתפקיד המנהיג ולמושג המנהיגות?
- ב. האם אתם מסכימים עם עמדתו? מדוע? האם קיימת תמימות דעים בין חברי הקבוצה או שקיימת מחלוקת? במידה וקיימת מחלוקת – במה היא באה לידי ביטוי?
- ג. מה עדיף בעיניכם? – מנהיג שיש לו אמביציה (שאיפה) להיות מנהיג או אדם שאינו מעוניין להיות מנהיג והגיע לתפקיד הנהגה מכורח הנסיבות? נמקו היטב את עמדתכם!

שלב 2 - הסיפור המקראי [25 נק']

לימוד הפשט

1.

קראו פסוקים מתוך שמואל א' פרקים ט'-י', מומלץ ביותר להיעזר באתר 929

א ויהי-איש (מבן-ימין) ושמו קיש בן-אביאל בן-צרוך בן-בכורת בן-אפיח בן-איש ימיני גבור חיל: **ב** ולו-היה בן ושמו שאול בחרו וטוב ואין איש מבני ישראל טוב ממנו משכמו ומעלה גבה מכל-העם: **ג** ותאבדנה האתנות לקיש אבי שאול ויאמר קיש אל-שאול בנו קח-נא אתך את-אחד מהנערים וקום לך בקש את-האתנת: **ד** ויעבר בהר-אפרים ויעבר בארץ-שלשה ולא מצאו ויעברו בארץ-שעלים ואין ויעבר בארץ-ימיני ולא מצאו: **ה** המה באו בארץ צוף ושאול אמר לנערו אשר-עמו לכה ונשובה פן-יחדל אבי מן-האתנות ודאג לנו: **ו** ויאמר לו הנה-נא איש-אלהים בעיר הזאת והאיש נכבד כל אשר-ידבר בא יבוא עתה נלכה שם אולי יגיד לנו את-דרךנו אשר-הלכנו עליה: **ז** ויאמר שאול לנערו והנה נלך ומה-נביא לאיש כי הלחם אזל מכלינו ותשרה אין-להביא לאיש האלהים מה אתנו: **ח** ויסף הנער לענות את-שאול ויאמר הנה נמצא בידי רבע שקל כסף ונתתי לאיש האלהים והגיד לנו את-דרךנו: ... **י** ויאמר שאול לנערו טוב דברך לכה נלכה וילכו אל-העיר אשר-שם איש האלהים: **יא** המה עלים במעלה העיר והמה מצאו נערות יצאות לשאב מים ויאמרו להן היש בזה הראיה: **יב** ותענינה אותם ותאמרנה יש הנה לפניך מהר עתה כי היום בא לעיר כי זבח היום לעם בבמה: **יג** כבאכם העיר פן תמצאו אתו בטרם-יעלה הבמה לאכל כי לא-יאכל העם עד-באו כי-הוא יברך הזבח אחרי-כן יאכלו הקראים ועתה עלו כי-אתו כהיום תמצאו אתו: **יד** ויעלו העיר המה באים בתוף העיר והנה שמואל יצא לקראתם לעלות הבמה: **טו** וה' גלה את-אזן שמואל יום אחד לפני בוא-שאול לאמר: **טז** כעת מחר אשלח-אליך איש מארץ בנימין ומשחתו לנגיד על-עמי ישראל והושיע את-עמי מיד פלשתים כי ראיתי את-עמי כי באה צעקתו אלי: **יז** ושמואל ראה את-שאול וה' ענהו הנה האיש אשר אמרתי אליך זה יעצר בעמי: **יח** ויגש שאול את-שמואל בתוף השער ויאמר הגידה-נא לי אי-זה בית הראה: **יט** ויען שמואל את-שאול ויאמר אנכי הראה עלה לפני הבמה ואכלתם עמי היום ושלחתיה בבקר וכל אשר בלבך אגיד לך: **כ** ולאנתנות האבדות לך היום שלשת הימים אל-תשם את-לבך להם כי נמצאו ולמי כל-חמדת ישראל הלוא לך ולכל בית אביך: **כא** ויען שאול ויאמר הלוא בן-ימיני אנכי מקטני שבטי ישראל ומשפחתי הצערה מכל-משפחות שבטי בנימין ולמה דברת אלי כדבר הזה: **כב** ויקח שמואל את-שאול ואת-נערו ויביאם לשבתה ויתן להם מקום בראש הקרואים והמה בשלשם איש: **כג** ויאמר שמואל לטבח תנה את-המנה אשר נתתי לך אשר אמרתי אליך שים אתה עמך: **כד** וירם הטבח את-השוק והעליה וישם לפני שאול ויאמר הנה הנשאר שים-לפניך אכל כי למועד שמור-לך לאמר העם קראתי ויאכל שאול עם-שמואל ביום ההוא: **כה** וירדו מהבמה העיר וידבר עם-שאול על-הגג: **כו** וישכמו והי בעלות השחר ויקרא שמואל אל-שאול (הגג) והגגה) לאמר קומה ואשלחך ויקם שאול ויצאו שניהם הוא ושמואל החוצה: **כז** המה יורדים בקצה העיר ושמואל אמר אל-שאול אמר לנער ויעבר לפנינו ויעבר ואתה עמד ביים ואשמיעך את-דבר אלהים:

א ויקח שמואל את-פך השמן ויצק על-ראשו וישקהו ויאמר הלוא כי-משחך ה' על-נחלתו לנגיד: -- **יז** ויצעק שמואל את-העם אל-ה' המצפה: **יח** ויאמר אל-בני ישראל כה-אמר ה' אלהי ישראל אנכי העליתי את-ישראל ממצרים ואציל אתכם מיד מצרים ומיד כל-הממלכות הלחצים אתכם: **יט** ואתם היום מאסתם את-אלהיכם אשר-הוא מושיע לכם מכל-רעותיכם וצרותיכם ותאמרו לו כי-

מִלֶּךְ תִּשִּׁים עֲלֵינוּ וְעַתָּה הִתְיַצְבוּ לִפְנֵי ה' לְשִׁבְטֵיכֶם וּלְאֶלְפֵיכֶם: **כ** וַיִּקְרַב שְׂמוּאֵל אֶת כָּל-שִׁבְטֵי יִשְׂרָאֵל וַיִּלְכַּד שִׁבְט בְּנִימִן: **כא** וַיִּקְרַב אֶת-שִׁבְט בְּנִימִן (לְמִשְׁפַּחְתּוֹ) וְלְמִשְׁפַּחְתּוֹ וְהִלְכֵד מִשְׁפַּחַת הַמְטָרִי וַיִּלְכַּד שְׂאוּל בֶּן-קִישׁ וַיִּבְקֶשְׁהוּ וְלֹא נִמְצָא: **כב** וַיִּשְׁאַל-עוֹד בַּה' הֲבֵא עוֹד הַלֵּם אִישׁ וַיֹּאמֶר ה' הִנֵּה-הוּא נֶחְבֵּא אֶל-הַפְּלִים: **כג** וַיִּרְצוּ וַיִּקְחֻהוּ מִשָּׁם וַיִּתְיַצַּב בְּתוֹךְ הָעָם וַיִּגְבֶּה מִכָּל-הָעָם מִשְׁכָּמוֹ וּמְעֵלָה: **כד** וַיֹּאמֶר שְׂמוּאֵל אֶל-כָּל-הָעָם הֲרֵאיתֶם אֲשֶׁר בָּחַר-בוֹ ה' כִּי אֵין כָּמֹהוּ בְּכָל-הָעָם וַיִּרְעוּ כָל-הָעָם וַיֹּאמְרוּ יַחֲזִי הַמֶּלֶךְ: **כה** וַיַּדְבֵּר שְׂמוּאֵל אֶל-הָעָם אֶת מִשְׁפַּט הַמֶּלֶכָה וַיִּכְתֹּב בְּסֵפֶר וַיִּנַּח לִפְנֵי ה' וַיִּשְׁלַח שְׂמוּאֵל אֶת-כָּל-הָעָם אִישׁ לְבֵיתוֹ: **כו** וְגַם-שְׂאוּל הִלֵּךְ לְבֵיתוֹ גִּבְעָתָה וַיִּלְכּוּ עִמּוֹ חֲחִיל אֲשֶׁר-נָגַע אֱלֹהִים בְּלִבָּם:

- א. תארו במילים שלכם ובתמציתיות את המתרחש בפסוקים לפי החלוקה הבאה: פרק ט' פס' 5-1, פס' 6-10, פס' 11-13, פס' 14-25, פס' 26 – פרק י' פס' 1, פרק י' פס' 17-26
- ב. מהי הציפייה של שאול מהמפגש עם "הרואה" (=הנביא=שמואל), ומה יוצא בפועל כתוצאה מהמפגש הזה?
- ג. איזה פתגם עממי מבוסס על הפער אליו התייחסתם בסעיף ב' ומהי משמעותו של הפתגם בימינו? (היעזרו במרשתת לצורך מענה על סעיף זה).
- ד. מה ניתן לומר על דמותו ואופיו של שאול בהתבסס על הפסוקים לעיל? בסו את תשובתכם על ציטוטים רלוונטיים.
- ה. בהתבסס על תשובתכם לסעיף ד' – האם אלה מאפיינים של מנהיג טוב להבנתכם?
- ו. קראו את פרק י' פס' 23 – איזה מאפיין של שאול מובלט בפס' זה? האם מאפיין זה חיוני למנהיג לדעתכם?

שלב 3 – קומת הפרשנות [30 נק']

1.

התמודדות עם פרשנות מודרנית כתובה – עליכם להיכנס לאתר 929 [פרק ט'](#) ו**פרק י'** ולהתייחס ל**שתי** פרשנויות/הרחבות ל**כל אחד** מהפרקים (ט' ו-י') מתוך הפרשנויות/הרחבות של המחברים הבאים (שמות משפחה). לפרק ט': כשר, צור, ברביבאי, הכהן, ברנשטיין; לפרק י': ברנדס, פרסיקו, מייבסקי, נאמן, ירון. סה"כ 4 פרשנויות/הרחבות. על ההתייחסות לכלול את **הצגת התוכן המרכזי והמתומצת** של הפרשנות/הרחבה וכן את **עמדתכם** ביחס לרעיון המרכזי של כל אחד מהטקסטים הנ"ל.

2.

התמודדות עם פרשנות מודרנית מוקלטת (שמיעה) - עליכם להיכנס ולהתייחס ל**שתיים** מהפרשנויות/הרחבות מתוך הפרשנויות/הרחבות של המחברים הבאים: בני לאו, רוני מגידוב, דוד מנחם. פרשנות/הרחבה **אחת** לפרק ט' ופרשנות / הרחבה **אחת** לפרק י'. על ההתייחסות לכלול את **הצגת התוכן המרכזי והמתומצת** של הפרשנות/הרחבה וכן את **עמדתכם** ביחס לרעיון המרכזי של כל אחד מהטקסטים הנ"ל. שימו לב – אין להתייחס פעמיים לפרשנות/הרחבה שלבני לאו (כלומר – אתם יכולים להתייחס אליו או בפרשנותו לפרק ט' או בפרשנותו לפרק י').

3.

התמודדות עם פרשנות קולנועית - צפו בסרטונים הבאים:

[התנ"ך בקומיקס המלכת שאול](#)

[המלכת שאול מתוך סרט על חייו של שאול המלך](#)

[שאול נמשח למלך – היהודים באים](#)

- א. איך כל אחד מהסרטונים מפרש את האירוע בפרק? בתשובתכם התייחסו לפרמטרים כגון גילו של שאול בזמן ההמלכה, את מה בחרו יוצרי הסרטון להדגיש ואיזה מסר הם ניסו להעביר לצופים, היכן יוצרי הסרטון דבקו בטקסט המקראי והיכן לקחו לעצמם חירות לפרש בהתאם להשקפת עולמם?
- ב. עם איזה מהסרטונים אתם מזדהים יותר ומדוע?
- ג. לו הייתם צריכים לבחור רק סרטון אחד על מנת להציג את הסיפור באופן תמציתי – באיזה מהסרטונים הייתם בוחרים ומדוע?

צפו בפרק 3 עונה 3 בסדרת הנוער "100 בתנ"ך"

- א. מהו הקישור לחיים שעשו יוצרי הסדרה לשמואל א' פרק ט'?
- ב. מהו המסר/הרעיון שהם הסיקו מהפרק?
- ג. האם המסר/רעיון הזה מדבר אל בני הנוער בימינו לדעתכם? נמקו את תשובתכם.

שלב 4 – קומת היצירה [10 נק']

שימו לב – חלק זה הינו אישי ועליכם לצרף את התוצרים של חברי הקבוצה כנספח. בחרו באחת האפשרויות:

- כתיבת מאמר פובליציסטי (מאמר דעה) בו אתם דנים בסיפור המלכתו של שאול.
- כתיבת שיר / ווקן ספוקן המתייחס לנושא
- אפשרות לתלמיד מגמת אומנות – ציור רלוונטי לנושא – מלווה בהסבר כתוב.
- אפשרות לתלמידי מגמת צילום - צילום רלוונטי לנושא – מלווה בהסבר כתוב.
- אפשרות לתלמידי מגמת קולנוע – צילום סרטון עד 5 דקות הממחז את האירוע
- כתיבת דיווח חדשותי על המלכת שאול
- אפשרות לתלמידי מגמת ספרות ותיאטרון – כתיבת מחזה על המלכת שאול

שלב 5 – מורשה להנחיל [10 נק']

חלק זה הינו **קבוצתי**.

1. עליכם להכין **פרזנטציה** אותה תצטרכו להעביר לכיתה. הפרזנטציה צריכה לכלול את עיקרי התוכן בהם עסקת במהלך לימוד הפרק. בפרזנטציה ניתן להשתמש במטודות שונות (הרצאה, מצגת, סרטון מקורי, משחק, הצגה ועוד) והיא לא צריכה לעלות על 20 דקות. את הפרזנטציה תצטרכו להעביר לכיתה.
2. עליכם להכין **דף** (עמוד אחד) ובו תרכזו את **עיקרי התוכן** – תמצית הסיפור והיבטים רעיוניים וערכיים העולים ממנו. הדף שתכינו ישמש את חבריכם לכיתה לצורך הכנה לבחינה המסכמת של הנושא.

שלב 6 – סיכום ורפלקציה [10 נק']

חלק זה הינו **אישי**.

- כתבו - מה **התחדש** לכם במהלך לימוד הפרק (כולל כל הקומות בהם עסקתם)?
- כתבו - מה היה **משמעותי** במיוחד עבורכם במהלך העבודה על הפרק? מדוע זה היה משמעותי? מה היה פחות משמעותי ומדוע?
- כתבו שאלות פתוחות לדין העולות בעיניכם מהפרק ו/או מהמטלה. כל חבר בקבוצה מתבקש ליצור שאלה אחת.

בהצלחה ובהנאה!!! למידה מאתגרת ומשמעותית!!!